
Saksframlegg

Arkivsak-dok. 22/13763-2
Saksbehandler Vegard Vige

Utvalg	Møtedato
Råd for personer med funksjonsnedsettelse 2019 - 2023	20.03.2023
Eldrerådet 2019 - 2023	20.03.2023
Helse- og omsorgsutvalget 2019 - 2023	21.03.2023
Kommunestyret 2019 -2023	28.03.2023

Høring - Forbud mot langtidsopphold for personer under 50 år i sykehjem

Kommunedirektørens forslag til vedtak

Kommunestyret avgir høringsuttalelse slik den fremkommer i saksfremlegget

Vedlegg

Høringsnotat barn og unge

Sammendrag

Helse- og omsorgsdepartementet har sendt på høring forslag om lovendringer som skal sikre at kommunen ikke kan fatte vedtak om langtidsopphold for barn, unge og voksne under 50 år i sykehjem med mindre det gis samtykke til oppholdet.

Forslag til høringsuttalelse:

«Grimstad kommune støtter intensjonen om å sikre at innbyggere under 50 år med hjelpebehov får hjelp som er best mulig tilpasset den enkeltes helse, hjelpebehov, livssituasjon, aldersgruppe, aktivitetsbehov og personlige interesser og preferanser. Langtidsopphold i sykehjem vil for de fleste personer under 50 år ikke være egnet til å ivareta dette.

Grimstad kommune mener imidlertid lovendringsforslaget intensjoner ivaretas godt nok under dagens regelverk. Praksisen kunne, om departementet fant det behøvelig, skjerpes inn ytterligere ved nytt rundskriv eller veileder, og strengere tilsynspraksis fra Statsforvalteren. De foreslåtte lovendringer synes derfor være unødvendige.

Grimstad, i likhet med – antar vi – alle andre kommuner, gjør sitt ytterste for å ivareta det

som er intensjonen bak høringsforslaget i praksis. Tilbud på sykehjem til personer under 50 år vil bare være aktuelt som et midlertidig tiltak i en helt kritisk situasjon, der det frem til et egnet tilbud kan etableres ikke er praktisk mulig å ivareta innbyggeren på annen måte. Et aktuelt eksempel vil kunne være der innbyggerens behov tilsier at det må anskaffes/bygges en ny, egnet bolig og ansettes en personellgruppe som kan ivareta vedkommende, og der det vil måtte ta noe tid å få på plass.

Høringsnotatet viser også til en kartlegging som underbygger at det i hele landet er en særdeles liten gruppe mennesker under 50 år som i praksis blir gitt et slikt tilbud uten samtykke. Det synes også rimelig å anta at disse meget få personer, dersom lovforslaget hadde vært vedtatt, ville kommet inn under lovforslagets unntaksbestemmelser, og dermed likevel kunne vært gitt tjenester på sykehjem selv om lovendringen hadde vært på plass.

Grimstad kommune finner også at et av lovendringsforslagene skaper bekymring. Departementet foreslår en endring av pasient- og brukerrettighetslovens § 4A-2 ved å sette inn et nytt tredje ledd;

«Kapitlet kommer ikke til anvendelse for personer under 50 år som ikke har samtykkekompetanse og som motsetter seg langtidsopphold i sykehjem mv. etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 b»

Det betyr at det ikke lenger vil foreligge en lovlig mulighet for å vedta bruk av tvang overfor en person under 50 år som mangler samtykkekompetanse, som er i behov av somatisk helsehjelp, og som motsetter seg helsehjelpen. Det er kun i sykehjem kommunen i dag har lovlig adgang til å innlegge og tilbakeholde en person med tvang når det er nødvendig. I praksis er det særdeles sjelden behov for slike tvangsvedtak. Det er ikke noensinne vedtatt et slikt tiltak i Grimstad kommune siden kapittel 4A ble innført i 2009. Men om denne muligheten tas bort, vil det, i situasjoner der kommunen i dag kunne laget en løsning ved et tvangsvedtak, være akkurat like tvingende nødvendig å løse situasjonen. Det ville da være betydelig risiko for at kommunens ansatte tvinges til enten å utøve tvang som det ikke er lovlig adgang til å utøve, med mulige strafferettslige konsekvenser, eller la være å gi innbyggeren helt nødvendige tjenester, med konsekvens at innbyggeren ikke får forsvarlig helsehjelp.

Fakta

Helse- og omsorgsdepartementet sender på høring forslag om å gjøre endringer i helse- og omsorgstjenesteloven, og pasient- og brukerrettighetsloven. Intensjonen er å lovfeste at kommunen ikke kan bosette personer under 50 år i sykehjem. Dette vil ikke innebære noe forbud mot slik bosetting dersom personen selv, eventuelt pårørende, gir samtykke til det.

I forslaget til høringsuttalelser er de forskjellige sider ved høringsforslaget kommentert.

Vurderinger:

Fra et helsefaglig synspunkt synes lovendringsforslagene å være unødvendige. Høringsnotatet underbygger ikke i særlig grad at det er et reelt og påtrengende behov som tilsier at lovbestemmelsene bør endres.

Det er kun i rene nødstilfeller aktuelt å vurdere langtidsopphold på sykehjem for personer under 50 år, og en lovendring vil ikke endre på dette. I praksis vil dette måtte handle om situasjoner som er såpass vanskelige å håndtere, med personer med svært store hjelpebehov kommunen ikke klarer å ivareta på annen måte, at den foreslåtte unntaksmulighet i nytt lovverk antakelig vil komme til

anvendelse.

Konklusjon

Høringsnotatet viser til gode intensjoner, som er i tråd med flere vedtak fra Stortinget, men slik forslagene er formulert synes det som lovendringen ikke vil ha særlig betydning i praksis. Om man ønsket å innskjerpe en meget begrenset praksis kan det gjøres med bedre, tydeligere veiledning eventuelt kombinert med innskjerpet tilsynspraksis.

Et av lovforslagene, om å ta bort adgangen til å vedta innleggelse og tilbakeholdelse i sykehjem med tvang for personer under 50 år, skaper noe bekymring. De særdeles få tilfeller der det ville kunne vært en mulighet kan vi risikere at innbyggeren enten ikke blir ivaretatt eller at ansatte tvinges til å utøve tvang de ikke har lovlig adgang til og dermed risikerer å pådra seg et strafferettslig ansvar.